

ha, za Slovenijo pa celo samo na devetnajststranski povzete slovenske zgodovine od začetkov (!) do leta 1945 izpod peresa ameriške Slovenke Carole Rogel. Potem tudi ne more biti drugače, kot da sta obe omembi dogajanja pri nas izrečeni precej na pamet in v bistvu zgrešeni. (Ob že navedeni Davies od nekdaj privleče še izjavo, da Nemci na Slovenskem niso našli nikogar, ki bi lahko vodil domnevno načrtovani marionetni režim.)

Končno tematski pristop povzroči, da se vrsta podatkov v knjigi po večkrat ponovi, kar njene uporabnosti ne zvišuje preveč.

Britanski zgodovinar kljub večkrat izrečeni podmeni, da bi bilo treba medvojno dogajanje presojati v luči takratnih razmer, slednje ne drži. Opazno je celo njegovo prizadevanje, da bi svojo oceno posameznih pojavov prilagodil njihovemu povojnemu dojetju in ocenjevanju v državah, kjer je do njih prihajalo. Kot primer naj navedem le njegovo obravnavo "horizontalne" kolaboracije, ki vsaj za sodobnega zgodovinarja v večini primerov ne bi smela obveljati za ne vem kako hudo zavržno dejanje. A ker so jo Francozi in Norvežani v prvih povojnih letih glasno obsojali (kar je razvidno tudi iz več filmskih upodobitev), si Davies prizadeva za opravičevanje

vanje takšnega odnosa. Drugače je kajpak v primeru britanskih Kanalskih otokov, kjer so sodelovanje z zasedbenimi oblastmi potisnili v podzavest, zaradi česar ga ustrezno marginalizira naš avtor.

Nevarnih razmerij smo lahko vsekakor veseli kot priročnika o pisani paleti pod pojmom kolaboracije združenih medvojnih dogajanj, ki so se globoko vtisnili v zgodovinski spomin evropskega človeka in odmevajo še dandanes. V ne preveč oddaljeni prihodnosti pa bi si želeli temeljitejšega in na trenutke v vseh ozirih bolj uravnoteženega besedila.

Aleš Maver

Izbrani in odlikovani Odlikovanja Vatikana in cerkvenih viteških redov

Narodni muzej Slovenije –
Metelkova, razstava
bo na ogled do
novembra 2010

V drugi polovici maja letošnjega leta je Narodni muzej Slovenije v svojih obnovljenih prostorih na Metelkovi v Ljubljani na ogled postavil razstavo, ki je po tematiki in kakovosti v Sloveniji edinstvena ter sodi v sam vrh tudi v srednjeevropskem prostoru.

Slovenski javnosti so prvič predstavljene insignije cerkvenih viteških redov in vatičanska odlikovanja, pripadajoče uniforme in deli oprave, listine in upodobitve. Vitrine z razstavljenimi eksponati lično spremljajo pojasnila in pregledi, ki obiskovalca približajo miselnosti in pojavom krogov, ki so se izoblikovali v cerkvene viteške redove, in ozadju ter veljavi vatičanskih odlikovanj.

Avtorji razstave Christoph Steidl Porenta, Nataša Nemeček in Jože Podpečnik so razstavo zasnovali na vezeh med samostojno državo Republiko Slovenijo in cerkvenimi viteškimi redovi ter vatičanskimi odlikovanji. Tako obiskovalcem ni predstavljena le tisočletna bogata zgodovina elitnih združb (redov) in umetelni mozaik diplomatskih navad na najvišjih ravneh; razstava posebej izpostavlja slovenske posameznike, ki so bili zaradi svojega delo-

vanja izbrani in odlikovani in v smeri svojega poslanstva delujejo še danes.

Sveti sedež ima kot suverena entiteta in priznani subjekt v meddržavnem in mednarodnem pravu večstoletno tradicijo podeljevanja viteških časti. Papeški viteški redovi (ordini equestri pontifici) so viteški redovi, ki jih podeljuje papež kot poglavar države; danes z njimi odlikuje posameznike, ki nosijo zasluge za Sveti sedež in katoliško cerkev. Papeški redovi so po ugledu in statusu enaki najvišjim redovom in odlikovanjem ostalih držav; primerne kandidate vatikanskemu državnemu tajniku predlagajo lokalni škofje, ki svoje predloge naslovijo preko ustreznih apostolskih nuncijs.

Papeških viteških redov je pet, sledijo si po naslednjem vrstnem redu: Kristusov red, Red zlate ostroge, Red Pija IX., Red sv. Gregorja Velikega in Red sv. Silvestra.

Vitezi in dame teh redov načeloma nimajo posebnih redovnih obveznosti; v navadi je, da se udeležijo pomembnih dogodkov v svojih škofijah, pri čemer nosijo insignije in uniforme redov, v katere sodijo.

Vojaški red našega gospoda Jezusa Kristusa (Ordem militar de Nosso Senhor Jesus Christo), ki svoj obstoj prične na Portugalskem v začetku 14. stoletja kot dedič

ravnokar razpuščenega reda templjarjev, se nam predstavi s svojo razvejano zgodovino – najprej kot portugalski kraljevski red, ki kmalu dobi še vzporedno papeško vejo, nato pa se v 19. stoletju osamosvoji še kratkotrajna brazilska veja, ki zamre z ustanovitvijo republike.

Portugalski kraljevski red se z razglasitvijo republike leta 1910 preoblikuje tako po pomenu kot tudi imenu. V sedanjih oblikah obstaja od leta 1963 ter je drugi najpomembnejši portugalski red, podeljuje ga pa za vojaške in civilne zasluge.

Papeška veja je obdržala verski značaj in uživala velik ugled med evropskim katoliškim visokim plemstvom. Korenite družbene spremembe niso obšle Kristusovega reda, v zgodnjem 20. stol. ga papež reorganizira – red postane najvišji papeški red, ki je namenjen državnim voditeljem in izbranim državljanom ter "se podeljuje izključno za izredne zasluge na pobudo samega papeža in v njegovi navzočnosti med liturgično slovesnostjo" (katalog razstave, str. 32). Merilo za zasluge je postavljeno zelo visoko, saj je bil red po letu 1966 podeljen samo enkrat.

Pijev red (Ordine Piano) je v 19. stol. ustanovil papež Pij IX., s čimer je nagradil "moško krepost in zasluge"; red se navezuje na papeževega

soimenjaka, Pija IV. Ta je sredi 16. stol. ustanovil Collegio dei cavalieri Pii, združbo vitezov, ki so oblikovali papežev laični dvor. Pijev red je s privilegiji iz leta 1849 postal tudi edini, ki je podeljeval plemiški naslov Svetega sedeža; v 20. stol. papež v sklopu reform papeških viteških redov odpravi poplemenitenje in red preoblikuje. Pijev red tako postane del diplomatskih navad, podeljuje se namreč državljanom, ki jih papež sprejme v avdijenco, pa tudi veleposlanikom pri Svetem sedežu po dveh letih službovanja. Papež Janez Pavel II. red razdeli na pet razredov vitezov in dam.

Red svetega Gregorja Velikega (Ordine di San Gregorio Magno) ustanovi papež Gregor XVI. leta 1831, podeljuje ga za zvestobo in prizadevnost v službi Svetega sedeža. Red sestavljata civilni in vojaški oddelek, vsak pa ima tri razrede, pri čemer je drugi razdeljen na dve stopnji. Prvi prejemniki reda so bili državljani in pripadniki avstrijskih čet, ki so v obdobju nemirov leta 1830 podprli posvetno papeževo oblast v cerkveni državi.

Red svetega Silvestra (Ordine di San Silvestro Papa) so oblikovale reforme papeških viteških redov leta 1905; je red za zasluge in se imenuje po papežu Silvestru iz 4. Stoletja. Pred reformami je bil red

znan kot Red zlate ostroge sv. Silvestra, ki ga je ustanovil papež Gregor XVI. leta 1841. Med papeškimi redovi zaseda peto mesto, podeljujejo ga laikom obeh spolov za dosežke v apostolatu, poklicnih dejavnostih in umetnostnih panogah. Katoliška veroizpoved ni pogoj za sprejem v red.

Poleg omenjenih viteških redov, ki jih papež podeljuje v vlogi posvetnega suverena in kot *fons honorum*, nam razstava predstavi tudi tri viteške redove, ki izvirajo iz obdobja križarskih vojn in so danes v posebnem suverenem odnosu do Svetega sedeža, saj prvi uživa suverenost, drugi neposredno papeževu zaščito, tretji pa se je iz suverenega vojaškega viteškega reda preoblikoval v kleriški red duhovnikov in laičnih bratov in sester.

Viteški redovi iz obdobja križarskih vojn so edinstven fenomen viteštva, saj združujejo redovna pravila po meniškem vzoru in zahteve po čistosti, uboštvu in pokorščini ter vojaško službovanje. Ti redovi so usodno vplivali na pojmovanje evropskega viteštva in mu naredili verski značaj in družbeno vlogo. Najmogočnejši suvereni viteški red je bil vsekakor red templjarjev, ki pa je zaradi svoje nasilne usode in neprimernih predstav v sedmih stoletjih od svoje razpustitve potonil pod številne plasti senzacionalizma, mističnih obujanj in celo zlorab.

Malteški viteški red – Suvereni vojaški hospitalni red svetega Janeza iz Jeruzalema, z Rodosa in Malte je že skoraj tisoč let neodvisna pravna oseba. Sprva je šlo za red skrbnikov za romarje, nato je sredi 12. stoletja prevzel vojaški značaj in kmalu postal eden glavnih elementov križarskih sil. Od reda templjarjev se je red sv. Janeza (ivanovci, znani tudi kot hospitalerji) razlikoval po tem, da je vzporedno z vojaškim delovanjem vztrajal pri oskrbi bolnih in vodenju špitalov. Iz Svete dežele se po uničenju Jeruzalemskega kraljestva proti koncu 12. stoletja ivanovci preselijo na Ciper in kmalu za tem na Rodos. Tam se je red razvil tudi v pomembno pomorsko silo. Z Rodosa jih leta 1523 preženejo turške sile (red sv. Janeza se sme zaradi srčnosti pri obrambi umakniti z vojaškimi častmi), nakar sedem let išče svoje mesto pod soncem. Leta 1530 cesar Karel V. s papeževim privoljenjem redu podeli otok Malto v fevd, od takrat je red znan kot malteški viteški red.

Z Malte jih prežene Napoleon in šele na dunajskem kongresu leta 1815 red dobi zagotovilo, da bo ostal pod statusom suverene države kljub temu, da Malta ostane v britanski lasti. Sedež reda je sedaj v Malteški palači na Via Condotti v Rimu, kjer uživa status suverenega ozemlja. Veliki

mojster reda je po statusu knez in mednarodno priznan državni poglavar, kar pomeni, da dokončno potrdi sprejemanje članov v red in njihovo napredovanje. Člani reda se delijo v tri razrede, ki se razlikujejo po obveznostih, ki izhajajo iz zaobljub ali slovesnih obljub; vsi člani morajo živeti v duhu katoliških nauk in se posvečati karitativnemu delu.

“Po mednarodnem pravu je malteški red nedržavni mednarodnopravni subjekt s statusom opazovalca v OZN ... Naloge reda so danes upravljanje bolnišnic in ustanov za pomoč starostnikom, delo v hospicijih, izobraževanje v prvi pomoči, sodelovanje in reševanje v katastrofah, ambulantna nega, delo z mladino, pomoč mladim odvisnikom ter varovanje zdravja ... Od 24. januarja 2003 je Suvereni malteški viteški red z enaindvajetimi vitezi, eno damo ter sedmimi kaplani navzoč tudi v Sloveniji” (Katalog razstave, str. 64.)

Malteški viteški red pozna tudi red za zasluge *pro merito melitensi*, ki se podeljuje članom in nečlanom malteškega viteškega reda za posebne zasluge.

Katalog razstave nas pouči tudi o evangeličanskih vejah reda ivanovcev, natančneje baliji Brandenburg viteškega reda hospitala svetega Janeza v Jeruzalemu, Častitljivemu

redu hospotala svetega Janeza v Jeruzalemu (angleški kraljevi viteški red) in o Viteškem redu svetega Janeza iz Jeruzalema na Švedskem. Vsi ti in red ivanovcev na Nizozemskem skupaj s Suverenim malteškim viteškim redom od leta 1961 tvorijo združenje red sv. Janeza "s skupno zgodovino in skupno nalogo".

Viteški red Božjega groba v Jeruzalemu (*Ordo equestris Sancti sepulchri Hierosolymitani*) domnevno izvira iz obdobja osvojitve Jeruzalema leta 1099, vendar o tem nimamo ohranjenih dokazov. V srednjem veku se razvije navada povišanja v viteški stan na Božjem grobu v Jeruzalemu, a teh vitezov Božjega groba ne povezujejo redovna pravila, statutne obveznosti ali zahteve po plemiškem stanu. Ob koncu 15. stol. papež Aleksander VI. postane veliki mojster reda, vendar šele Pij IX. leta 1868 red preuredi v papeški viteški red. Sredi 20. stol. papež na mesto velikega mojstra reda imenuje kardinala, s čimer red ne sodi več med papeške redove, vendar ostane pod edinstveno papeževno zaščito. Vse podelitve viteške časti in napredovanja v redu potrdi državno tajništvo Svetega sedeža, kar pomeni, da gre za državno odločitev. "Tako viteza uradno priznajo vse države, s katerimi ima Sveti sedež diplomatske odnose" (katalog razstave, str. 95)

"Glavna naloga reda je podpora kristjanom v Sveti deželi tako v smislu pospeševanja katoliške vere kakor finančne podpore. V Sveti deželi vzdržuje vrsto cerkva, šol in socialnih ustanov. Poleg tega naj bi spodbujal zvestobo Cerkvi in papežu, duhovnost, krščansko življenje ter predvsem ljubezen do bližnjega. Od leta 1997 je red aktiven tudi v Sloveniji: 13. oktobra 2001 so vanj sprejeli prve slovenske viteze in dame, danes pa šteje 38 vitezov in 11 dam." (Ibid, str. 96.)

Vitezi in dame se delijo na tri razrede, drugi in tretji še na štiri stopnje.

Kardinal veliki mojster ali jeruzalemski latinski patriarh lahko članu reda podelita častni znak "Jeruzalemske palme", in sicer v treh stopnjah. Ta znak se podeljuje za posebne zasluge, ko napredovanje v višji razred ni mogoče.

Leta 1949 je veliki mojster reda ustanovil red za zasluge viteškega reda Božjega groba, ki ga v priznanje zaslug za red lahko podelijo tako kristjanom kot nekristjanom. Podelitev reda za zasluge ni povezana s članstvom v viteškem redu.

Red nemških vitezov hospotala svete Marije iz Jeruzalema (*Ordo domus Sanctae Mariae Theutonicorum Hierosolymitanorum*) prav tako izvira iz obdobja križarskih vojn, se pa od obeh zgoraj

opisanih redov razlikuje po svoji "nemški naravi" in koreniti preobrazbi iz viteškega vojaškega reda v kleriški red duhovnikov. Po ustanovitvi ob koncu 12. stoletja red vojaško in politično deluje v Sveti deželi, po izgubi križarskih posesti v Sveti deželi pa svojo pozornost preusmeri na področje ob Baltiku, kjer ustavi močno redovno državo. To je bil čas izjemne moči nemškega viteškega reda, saj so se redovne posesti raztezale od Štajerske, po Saški, Frankoniji, Bavarski in Tirolu, redovne hiše so stale tudi na Dunaju in v Pragi, red pa je bil prisoten še na Nizozemskem, v Franciji, na ozemlju današnje Švice in Španije, na Siciliji in Prusiji. Veliki mojster je bil član cesarskega dvora in je imel sedež na zasedanjih cesarskih državnih stanov. Zaradi naklonjenosti cesarja in ostalih nemških vladarjev red razvije svojevrstni nemški značaj, ki ga ločuje od mednarodnih redov templjarjev in ivanovcev.

V prvi četrtini 16. stol. veliki mojster prestopi v protestantsko vero, s čimer se zaključí vladanje nemškega viteškega reda ob Baltiku (to gospostvo je zelo okrnil tudi vojaški poraz leta 1410, ko združene litovsko-poljske sile pri Grunwaldu (Tannenbergu) premagajo velikega mojstra nemškega viteškega reda). Red postane institucija s pri-

padniki treh veroizpovedi najvišje položaje so zasedali katoliški vitezi, medtem ko so luteranski in kalvinistični pripadniki šele z Vestfalskim mirom leta 1648 pridobili enake pravice.

Naziv velikega mojstra si pridobi habsburška hiša, sam red pa se ob družbenih spremembah vse bolj oddaljuje od vojaškega delovanja in se posveča duhovni ter karitativni dejavnosti. Obdobje napoleonskih vojn redu ni prizaneslo, kot ni prizaneslo nobeni tradicionalni katoliški instituciji; red izgubi številne posesti in izgublja vpliv.

Po propadu habsburške države se red s papeževo potrditvijo dokončno preoblikuje v kleriški red duhovnikov in laičnih bratov in sester, kar je tudi omogočilo njegovo preživetje. Nationalsocialistični režim red prepove, po drugi svetovni vojni red mukoma obnovi province v Avstriji (na Dunaju je sedež reda), Sloveniji, Italiji, Nemčiji in na Češkem, kjer se ukvarja z misijonarstvom in delom v bolnišnicah.

Na razstavi lahko spoznamo tudi balijo Utrechta nemškega viteškega reda, ki se je kot povsem protestantska v 17. stoletja izločila iz reda; po Napoleonovi ukinitvi balije jo nizozemska krona obnovi kot kraljevi nizozemski red, ki mu danes načeljuje nizozemska kraljica.

Posebej in natančno velja izpostaviti pomen pokojnega dr. Štefana Faleža, ki mu razstava namenja posebno mesto. V katalogu razstave ga je s posebnim člankom predstavil dr. Tadej Jakopič, vitez Suverenega malteškega viteškega reda, ki je bil s svojim strokovnim znanjem in trudom organizatorjem v veliko pomoč pri postavljanju razstave in izdaji kataloga.

Dr. Štefan Falež je s svojim delovanjem pospešil priznanje neodvisne Republike Slovenije s strani Svetega sedeža; temu priznanju so sledile številne države, s čimer si je mlada država lažje utirala pot v samostojnost. Vse življenje je delal za dobrobit slovenskega naroda, tako v matični domovini kot v slovenskih skupnostih po svetu. V letih 1992-1997 je deloval kot prvi veleposlanik Slovenije pri Svetem sedežu (prejemal je simbolično plačo v višini enega tolarja na mesec), nato je do leta 2002 služboval kot veleposlanik Suverenega malteškega viteškega reda pri Svetem sedežu in kratkotrajno kot veleposlanik istega reda v Srbiji in Črni gori.

Dr. Štefan Falež je prejel visoka vatikanska in mednarodna odlikovanja ter časti drugih držav. Bil je vitez reda sv. Silvestra, komendator reda sv. Gregorja Velikega in vitez velikega križa Pijevega reda. Papež Janez Pavel II. mu je

podelil najvišje odlikovanje, ki ga lahko prejme katoliški laik, ko ga je imenoval za svojega komornika – dvornika (*Gentiluomo di Sua Santità*). Bil je vitez velikega križa v Suverenem malteškem viteškem redu ter nosilec velikega križa za zasluge *pro merito melitensi*; bil je imenovan za konzultorja Suverenega sveta reda. V viteškem redu Božjega groba je bil vitez velikega križa. Slovenska škofovska konferenca mu je podelila odličje sv. Cirila in Metoda.

Družini dr. Štefana Faleža gre velika zahvala, saj so insignije, uniforme, listine in upodobitve iz dediščine tega pomembnega človeka prvič posodili za potrebe javne razstave in si jih lahko ogledamo v vsem času njenega trajanja.

Razstavljeni predmeti so izvirne insignije, uniforme in deli oprav, odlikovanja, listine in upodobitve, ki so jih posodili zasebni zbiratelji in dediči nosilcev. Datirajo od konca 18. do začetka 21. stoletja, tvorijo pa edinstveno zbirko, ki v Sloveniji nima para, prav tako je zelo posebna v vsem srednjeevropskem prostoru. "Redovni znaki so narejeni iz zlahtnih kovin, dragih kamnov, brona, stekla in emajla, oblikovani kot križi, zvezde, ogrlice in zaponke, pripeti na lentah, naprsnih in ovratnih trakovih, nekateri v etuijih. To so vrhunski izdelki zlatarske umetnosti

ne obrti, ki z oblikami, znaki in napisi razkrivajo simbolne pomene in sporočila posameznih redov in njihovih stopenj. Kot znaki pripadnosti redovni skupnosti ali kot odlikovanja za zasluge potrjujejo tradicionalno zavezanost izvirnim izročilom viteških redov, hkrati pa v obdobju sekularizacije evropske družbe kažejo, da se cerkvene ustanove in redovi prilagajajo novim duhovnim okoliščinam in potrebam," je v predgovoru kataloga razstave zapisal Tomaž Nabergoj, kustos Narodnega muzeja Slovenije.

Razstava Izbrani in odlikovani je poleg skoraj enoletne imenitne priložnosti za spoznavanje zgodovinske in sodobne vloge cerkvenih viteških redov zaslužna za to, da imamo prvo publikacijo na temo cerkvenih viteških redov in vatikanskih odlikovanj v slovenskem jeziku. Gre za katalog razstave, ki poleg izjemnih kakovostnih fotografij in natančnih opisov vseh eksponatov – oboji čudovito povzamejo dih jemajoče visoko mojstrstvo izdelave insignij iz žlahtnih materialov – vzpostavi terminologijo in natančen oris vseh predstavljениh institucij.

Vsako posebej je z velikim čutom za bralca je z najboljšim prispevkom v katalogu predstavil Christoph Steidl Porenta, ki je sam dolgoletni spremljevalec omenje-

ne tematike, hkrati pa zaradi svoje poklicne usmeritve tudi iskreno osebno in profesionalno ceni vse eksponate, ki sodijo v vrh svetovne zlatarske umetnosti. Vsak razstavljeni eksponat pozna do potankosti v vseh detajlih; tako je za katalog izbral najboljše fotografije. Vsako spremlja opis (oblika in mere, čas izdelave, material in kaj predstavlja). Ves katalog je v slovenskem in nemškem jeziku.

Tomaž Nabergoj v predgovoru predstavi razstavo in katalog in pokaže na bogato zgodovinsko dediščino viteštva v slovenskem prostoru ter zastavi nekaj vprašanj v smeri dodatnih raziskav prisotnosti viteških redov na Slovenskem in njihovega pomena.

Jože Podpečnik v svojem prispevku z naslovom Oris razvoja cerkvenih viteških redov na Slovenskem opozori na pomanjkanje virov in dokaj skromno raziskanost teh redov v Sloveniji. Avtor poda zanesljiv in podroben zgodovinski pregled, ki ga umešča tudi v evropski prostor, s čimer bralcu zelo olajša razumevanje zgodovinskega poteka. Našteje in poimenuje redovne posesti in oriše njihov razvoj, pri čemer navaja še danes vidno zapuščino, kot so recimo Križanke v Ljubljani.

Članek In hoc signo vices: V tem znamenju boš zmagal avtorice Nataše Nemeček predstavlja pomen križa, ki ga

v krščanstvu častimo in zavezema nespregledljivo mesto v krščanski simboliki od liturgije do umetnosti in heraldike, kar vpliva na podobo insignij viteških redov in njihovih običajev. Svojo razlago umešča v zgodovinski okvir, ki sega od delovanja Helene, matere cesarja Konstantina, ki je našla ostanke "resničnega križa" (križa, na katerem je bil križan Jezus). Bralec izve, kako je križ, sramotni simbol izdaje države, prerasel v simbol upanja in odrešenja. Avtorica predstavi razvoj oblik križa v upodobitvah ter simbolični pomen, ki je segal od povečevanja moralnih idealov do političnih oznak časa, v katerem je upodobitev nastala. Avtorica bralca opozori na dejstvo, da v sodobnem času nismo več sposobni razumeti govornice starih simbolov, zato morda nimajo več takega vpliva pri spodbujanju krščanskih vrednot.

Katalog sklence natančen seznam literature, ki bo nedvomno služil kot referenca za nadaljnje znanstveno in raziskovalno delo pri odkrivanju zgodovine viteških redov na Slovenskem, hkrati pa lahko upam, da bo spodbudil dodatno zanimanje za to tematiko.

V zaključku si dovolim še enkrat opozoriti na večplastni pomen razstave Izbrani in odlikovani – obiskovalci lahko v obliki vrhunsko izdelanih

umetnin spoznavajo preteklost in tradicije, ki so bile del slovenskega prostora dolga stoletja, preden so jih družbeno-politične spremembe v 20. stoletja potisnile na obrobje in žal v pozabo. Hkrati lahko spoznajo, da ima osebno delovanje v skladu z artikuliranimi moralnimi in etičnimi vodili tudi v sodobnem času svoje mesto in ga trenutna družbena duhovna in etična plitvina ni izrinila – viteštvo ni zgolj umetelni okrask preteklih dni ali

odraz nekih elitističnih krogov, temveč gre za visoko osebno držo pri opravljanju družbeno koristnih dejanj. To lahko preprosto uvidimo v tem, da je bilo viteštvo sposobno sneti vojaški oklep in se lotiti karitativnih dejavnosti in ohraniti duhovni značaj.

Razstava je vsekakor zanimiva za sodobne vernike, ki lahko spoznajo tudi drugačne načine delovanja v slovenskih škofijah; nosilci viteških redov in vatikanskih odlikovanj nikakor niso odmaknjeni od

utripa Katoliške cerkve na Slovenskem.

“Tako obširne in kvalitetne razstave o tej tematiki v Sloveniji še ni bilo. Kvaliteta eksponatov je na najvišjem nivoju, ki je tudi za celotno evropsko področje enkraten”, je na odprtju razstave izjavil apostolski nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Santos Abril y Castelló.

Izbor fotografij z odprtja razstave si lahko ogledate na <http://aktualno.rkc.si/?id=10516>.

Roman Vučajnk

Zvone Žigon (1967) je na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani diplomiral iz novinarstva, magistriral iz antropologije in (leta 2000) doktoriral iz političnih ved.

Kot novinar je najprej sodeloval pri dnevniku Delo in občasno Primorske novice. Leta 1991 je postal reporter, urednik in komentator pri dnevniku Slovenec, kjer je pokrival predvsem zunanjo politiko in urejal sobotno stran za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Kot mladi raziskovalec na Inštitutu za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU se je posvetil predvsem vprašanju dvojnosti narodne identitete pri slovenskih rojaki v izseljenstvu in v tem okviru slovenstvu v Južni Ameriki. Pozneje pa je kot uradnik na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu (od 2000 do 2005) skrbel za stike z rojaki v vseh državah sveta razen v zamejstvu.

V okviru dela na inštitutu je organiziral več manjših domačih ali mednarodnih konferenc ter se kot razpravljaev udeležil simpozijev v Avstraliji, na Kitajskem, v Izraelu in v ZDA.

Kot študent, novinar, zborovski pevec, raziskovalec ali uradnik se je na svojih potovanjih srečal s številnimi različnimi slovenskimi skupnostmi, predvsem v Južni Ameriki, pa tudi v Avstraliji, ZDA, Kanadi, Afriki in Evropi. Sad njegovih srečanj in študij so štiri knjige (tri znanstvene in ena strokovna monografija): Otroci dveh domovin – Slovenstvo v Južni Ameriki (1998), Iz spomina v prihodnost – Slovenska politična emigracija v Argentini (2001), Izzivi drugačnosti – Slovenci v Afriki in na Arabskem polotoku (2003) ter Ljudje odprtih src – Slovenski misijonarji o sebi (2005) (vse izšlo pri Založbi ZRC SAZU). V letih od 2005 do 2009 je dr. Zvone Žigon deloval kot Generalni konzul Republike Slovenije v Clevelandu, OH, ZDA, s pristojnostmi v desetih zveznih državah.

Poleg petja je Žigonov glavni hobi popotniška fotografija; pred odhodom v ZDA je izdal dva tematska koledarja s svojimi fotografijami in besedili (življenje je potovanje je življenje je potovanje je. ter Ulica poje), izvajal potopisna predavanja po številnih slovenskih klubih in šolah ter pripravil samostojno razstavo ob izidu svoje knjige o Slovencih v Afriki. Svoje fotografije je razstavljal med drugim na ambasadi v Washingtonu, v mestni hiši v Clevelandu in nato še v Postojni in Kopru.